

**ALGEMENE INSPECTIE
VAN DE FEDERALE POLITIE EN VAN DE LOKALE POLITIE**

**Het solidariteitsmechanisme tussen de politiezones inzake
versterkingen voor opdrachten van bestuurlijke politie
2022, focus op de monitoring van de IFH**

Mei 2023

**Directie
Audit en Inspectie**

BESTEMMELINGEN

Mevrouw A. Verlinden, Minister van Binnenlandse Zaken, Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing	Exemplaar 1
De heer V. Van Quickenborne, Vice-eersteminister en Minister van Justitie belast met Noordzee	Exemplaar 2
Mevrouw I. Godart, procureur-generaal van Mons	Exemplaar 3
De heer M. De Mesmaeker, Commissaris-generaal van de federale Politie	Exemplaar 4
De heer N. Paelinck, Voorzitter van de Vaste Commissie van de lokale Politie	Exemplaar 5
Mevrouw K. Stinckens, Voorzitter van het Vast Comité van Toezicht op de politiediensten	Exemplaar 6
De heer T. Gillis, Inspecteur-generaal van de Algemene Inspectie van de federale politie en van de lokale politie	Exemplaar 7

LIJST VAN AFKORTINGEN

AIG	Algemene Inspectie van de federale politie en-van de lokale politie
BePad	Geïntegreerd IT-platform voor de uitwisseling en het operationele beheer van bestuurlijke politie-informatie (evenals voor evenementenbeheer en verzoeken om versterking)
CCGPI	Coördinatiecomité van de geïntegreerde politie
CIK	Interventiekorps
DAO	Directie van de operaties inzake bestuurlijke politie
DAB	Directie van de beveiliging
DAS	Directie van de openbare veiligheid
DirCo	Bestuurlijke directeur-coördinator van de federale politie
FERES	Federale interventiereserve
GBOR	Genegotieerd beheer van de openbare ruimte
GOLD	Hoogste niveau in de 'GOUD-SILVER-BRONZE' commandohiërarchie die wordt gebruikt voor evenementenbeheer
GPI	Geïntegreerde politie
HHOO	Handhaving en herstel van de openbare orde
HyCap	Hypothecaire capaciteit
IFH	Document waarin staat dat HyCap niet kan worden geleverd
KB	Koninklijk besluit
KC	Korpschef
PZ	Politiezone
RIO	Reglement van interne orde
VCLP	Vaste Commissie van de lokale politie
VTE	Voltijds equivalent
WG	Werkgroep

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	6
2.	WETTELIJK KADER	8
2.1.	Algemene opdrachten en bevoegdheden van de AIG.....	8
2.2.	Specifieke opdrachten van de AIG inzake de MFO-2.....	8
2.3.	Andere teksten	9
3.	ORGANISATIONEEL KADER	10
4.	WERKGROEP MFO-2	12
4.1.	Beschrijving.....	12
4.2.	Bevindingen	12
4.2.1.	<i>RIO</i>	13
4.2.2.	<i>Notulen</i>	14
4.2.3.	<i>Frequentie van de vergaderingen</i>	14
4.3.	Aanbevelingen	15
5.	ONMOGELIJKHEID TOT LEVEREN VAN HYCAP	16
5.1.	Verbetering van de stroom van documenten onmogelijkheid tot leveren	16
5.2.	Technische beschrijving van de IFH-monitoring.....	19
5.3.	Resultaten van de IFH-monitoring.....	20
5.3.1.	<i>Type evenement</i>	21
5.3.2.	<i>Categorie evenement</i>	21
5.3.3.	<i>Rechtvaardiging van de PZ</i>	22
5.3.4.	<i>Overleg tussen PZ en DirCo</i>	23
5.3.5.	<i>advies van de DirCo</i>	24
5.3.6.	<i>Advies van DAO</i>	24
5.3.7.	<i>Besluit</i>	25
5.4.	Aanbevelingen	25
6.	AANDACHTSPUNTEN	26
6.1.	Opleiding, Training en uitrusting	26
6.1.1.	<i>Opleiding en training: bevindingen</i>	26
6.1.2.	<i>Uitrusting: bevindingen</i>	28
6.1.3.	<i>Aanbevelingen</i>	30
6.2.	Aanwijzingscriteria - prioriteiten van inzet.....	31
6.2.1.	<i>Bevindingen</i>	31
6.2.2.	<i>Aanbevelingen</i>	36
6.3.	Inzet federale politie bij opdrachten van bestuurlijke politie.....	36
6.3.1.	<i>Bevindingen</i>	36
6.3.2.	<i>Aanbeveling</i>	40

6.4.	Evenementen monitoren, aansturen en plannen	40
6.4.1.	<i>Bevindingen</i>	40
6.4.2.	<i>Aanbevelingen</i>	41
7.	BESLUIT	42
8.	SAMENVATTING VAN DE AANBEVELINGEN	43
8.1.	Werkgroep MFO-2	43
8.2.	Procedure voor het melden en het afhandelen IFH	43
8.3.	Opleiding, training en uitrusting	43
8.4.	Aanwijzingscriteria in het solidariteitsmechanisme	44
8.5.	Federale politie betrokken bij bestuurlijke politietaken.....	44
8.6.	Evenementen monitoren, sturen en plannen	44

1. INLEIDING

Ongeveer twee jaar lang kwam het culturele leven, in de breedste zin van het woord tot stilstand, als gevolg van de Covid 19 pandemie. In deze periode werden er weinig evenementen georganiseerd en pas in de eerste helft van 2022 liet de overheid grote bijeenkomsten toe. De culturele/sportieve sector kon toen weer op gang komen en organisatoren voerden het aantal evenementen op waar het publiek in groten getale werd verwacht. De politie moest er dus voor zorgen dat deze verschillende evenementen goed werden omkaderd en diende tegelijkertijd haar andere taken te blijven uitvoeren.

Dit verslag kenmerkt een evolutie in de benadering van de AIG van het toezicht op het solidariteitsmechanisme inzake versterking van de bestuurlijke politieopdrachten en, meer in het algemeen, in haar benadering van de werking van de GPI in het kader van GBOR. De evolutie heeft betrekking op de rechtsgrondslag en het conceptuele referentiekader van de aanpak.

Ten eerste **vormen de artikelen 5 en 8 van de AIG-wet¹** en het **punt 7.2 van de MFO-2²** samen de rechtsgrondslag voor de bevoegdheden van de AIG, om toezicht te houden op de activiteiten van de GPI op GBOR-gebied met inbegrip van het solidariteitsmechanisme.

Ten tweede fungeren het begrip organisatiebeheersing en **de systemische en methodologische benadering van risico's**, die het impliceert, als **conceptueel kader** voor de analyse³. Het gevolg ervan is, dat het solidariteitsmechanisme niet langer wordt geanalyseerd als een geïsoleerd element⁴, maar als een onderdeel van een werkdomein, GBOR⁵, waarvan de door de overheid bepaalde doelstellingen worden bereikt, door de optimale werking van de twee componenten van de GPI met respect voor hun autonomie⁶. In deze systemische benadering wordt de activiteit van zowel de federale politie als de lokale politie geanalyseerd, om de toepassing van het solidariteitsmechanisme, zoals gedefinieerd in de MFO-2, te analyseren.

---

¹ Wet van 15 mei 2007 op de Algemene Inspectie en houdende diverse bepalingen betreffende de rechtspositie van sommige leden van de politiediensten, *BS* 15 juni 2007.

² Ministeriële richtlijn MFO-2 van 23 november 2017 betreffende het solidariteitsmechanisme tussen de politiezones inzake versterkingen voor opdrachten van bestuurlijke politie, *BS* 6 december 2017.

³ De implementatie van een systemische en methodologische benadering van risico's in de werking van de geïntegreerde politie is gebaseerd op de rondzendbrief CP3 van 29 maart 2011 betreffende organisatiebeheersing in de geïntegreerde politie, gestructureerd op twee niveaus. *BS* 21 april 2011.

⁴ Conform de MFO-2.

⁵ De AIG breidt haar analyse uit conform de mogelijkheden die haar worden geboden door artikel 5 en artikel 8 van de wet van 15 mei 2007, *op.cit.*

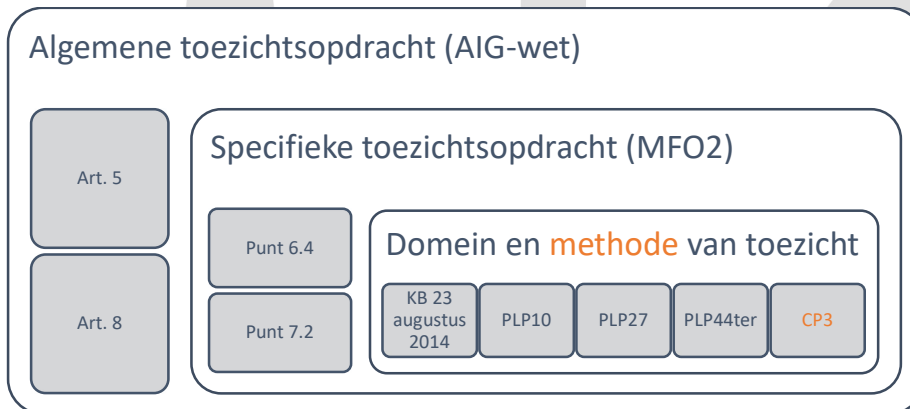
⁶ Art. 3 van de wet van 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst op twee niveaus.

De structuur van dit verslag weerspiegelt consequent de evolutie van deze aanpak.

De eerste twee hoofdstukken (*Wettelijk kader* en *Organisationeel kader*) geven het werkdomein aan waarop de toezichtsactiviteit van de AIG wordt uitgevoerd. Het derde en het vierde hoofdstuk (*Werkgroep MFO-2* en *Onmogelijkheid tot leveren van HyCap*) gaan over de methodologie die wordt gebruikt om de controleactiviteit uit te voeren. Het vijfde hoofdstuk (*Aandachtspunten*) presenteert, onder andere op basis van de monitoring van het solidariteitsmechanisme, de elementen die aandacht vereisen, omdat ze een risico kunnen betekenen voor de werking van de GPI dat de verwezenlijking van de door de overheid gestelde doelstellingen zou kunnen beïnvloeden.

De eerste twee hoofdstukken hebben ook een educatieve finaliteit voor de lezer die minder is vertrouwd met de wettelijke en organisatorische architectuur ter ondersteuning van GBOR. Ze zijn daarom beschrijvend van aard. De andere hoofdstukken maken deel uit van de controle- en evaluatieactiviteiten van de AIG en bevatten daarom bevindingen en aanbevelingen. Deze laatsten worden ook samengevat in een zesde hoofdstuk.

2. WETTELIJK KADER

2.1. ALGEMENE OPDRACHTEN EN BEVOEGDHEDEN VAN DE AIG

- **Artikel 5 van de wet op de Algemene Inspectie van 15 mei 2007:** *"De Algemene Inspectie, als van de politiediensten onafhankelijk controleorgaan dat ressorteert onder de uitvoerende macht, waakt over het optimaliseren van het functioneren van de federale politie en de lokale politie evenals van hun componenten, en dit met respect voor de democratie en de bescherming van de fundamentele rechten en vrijheden."*
- **Artikel 8 van de wet op de Algemene Inspectie van 15 mei 2007:** *"Voor de uitvoering van hun opdrachten beschikken de leden van de Algemene Inspectie over een algemeen en permanent recht tot inspectie. Zij kunnen de personen bedoeld in artikel 5 vrij horen en mogen, na hun bevoegde overheid ingelicht te hebben, de lokalen betreden waarin de betrokkenen hun ambt uitoefenen. Zij mogen ter plaatse alle documenten en voorwerpen die nuttig zijn voor hun opdrachten raadplegen, een kopie ervan maken, ze zich laten bezorgen en ze zo nodig in beslag nemen."*

2.2. SPECIFIEKE OPDRACHTEN VAN DE AIG INZAKE DE MFO-2

- **Punt 6.4 van de dwingende Ministeriële richtlijn MFO-2:** *"Onder voorzitterschap van DAO wordt een permanente werkgroep MFO-2 ingericht. Deze werkgroep is samengesteld uit de VCLP, 3 korpschefs, 2 DirCo's, de Nationale Politieacademie (ANPA), de AIG, de Algemene Directie Crisiscentrum (ADCC), het Administratief en Technisch Secretariaat (ATS) van Binnenlandse Zaken en DAO. De werkgroep kan zich laten bijstaan door experts."*

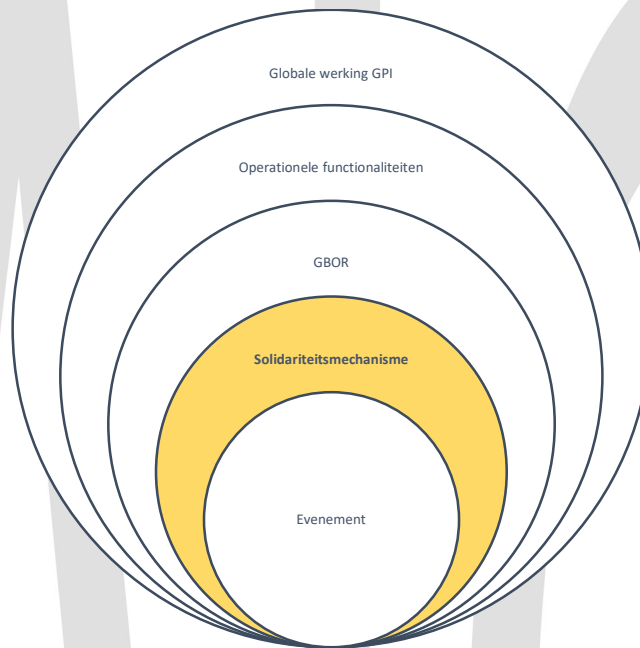
Ze heeft als opdracht om in naam van de geïntegreerde politie aan de minister van Binnenlandse Zaken voorstellen te doen ter verbetering van de in deze omzendbrief beschreven mechanismen, alsook adviezen te geven met betrekking tot de interpretatie van de voorschriften en de uitvoering ervan. Zij heeft als bijzondere taak om zesmaandelijks het verbruik van de prestatielijn te evalueren en desgevallend voorstellen tot bijsturing te formuleren."

- **Punt 7.2 van de dwingende Ministeriële richtlijn MFO-2:** *"De AIG volgt alle haar toegestuurde documenten betreffende de "onmogelijkheid tot leveren" op. Wanneer zij van oordeel is dat het geen "onmogelijkheid" maar wel een "weigering" betreft, stelt de AIG een dossier samen. Vervolgens zal de AIG een gemotiveerd advies verstrekken aan de minister van Binnenlandse Zaken in welke mate een concrete niet-levering van HyCap als een weigering kan worden beschouwd en onder het financiële sanctiemechanisme dient te vallen, conform het artikel 41, derde lid, WGP en zijn uitvoeringsbesluit."*

2.3. ANDERE TEKSTEN

- Wet van 07 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus, BS 5 januari 1999;
- Koninklijk besluit van 23 augustus 2014 tot wijziging van het koninklijk besluit van 14 november 2006 betreffende de organisatie en de bevoegdheden van de federale politie, BS 3 september 2014;
- Ministeriële omzendbrief PLP 10 van 9 oktober 2001 inzake de organisatie- en werkingsnormen van de lokale politie, BS van 16 oktober 2001;
- Ministeriële omzendbrief PLP 27 van 4 november 2002 intensifiëring en bevordering van de interzonale samenwerking, BS 4 december 2002;
- Ministeriële omzendbrief GPI 44ter van 14 januari 2010 Richtlijnen betreffende het Interventiekorps, BS 27 januari 2010;
- Rondzendbrief CP3 van 29 maart 2011 betreffende organisatiebeheersing in de geïntegreerde politie, gestructureerd op twee niveaus, BS 21 april 2011 en *Algemene Inspectie – CP3. Handleiding voor het begrijpen en implementeren van een effectief organisatiebeheersingssysteem*, februari 2020.

3. ORGANISATIONEEL KADER

Het solidariteitsmechanisme (MFO-2) maakt deel uit van een geheel. De evaluatie ervan moet noodzakelijkerwijs rekening houden met elk element dat het geheel vormt. Een verantwoordelijke (KC of Dirco) is belast met het beheer van een feestelijk of recreatief evenement. Op basis van zijn analyse wordt een politiedispositief opgesteld⁷. Indien nodig doet hij een beroep op het solidariteitsmechanisme. Dit wordt geïmplementeerd volgens criteria gedefinieerd door de MFO-2. Het ligt voor de hand, tenzij men een zeer beperkte kijk heeft op de werking van een organisatie, dat deze uitvoering moet worden begrepen en uitgevoerd rekening houdend met de algemene werking van de GPI en de doelstellingen die door de overheid werden bepaald voor alle operationele functionaliteiten of ondersteunende activiteiten. Dit gezegd hebbende, is het niet ons doel om hier een volledige samenvatting te geven van de MFO-2, maar om simpelweg het doel en de beperkingen ervan samen te vatten.

De Ministeriële richtlijn MFO-2 "*beoogt de terbeschikkingstelling, door alle politiezones van het land, van een gedeelte van hun operationele capaciteit ten voordele van een andere zone voor het uitvoeren van opdrachten van bestuurlijke politie waarvoor ze niet alleen kan instaan.*"⁸ Dit is een **bindend mechanisme van nationale solidariteit tussen de politiezones**, bekend als *hypothecaire capaciteit* (HyCap), dat echter niet uitsluit dat een beroep kan worden gedaan op

⁷ Dit politiedispositief maakt deel uit van een algemeen gedefinieerd beheersdispositief dat onder leiding van de autoriteit wordt geïmplementeerd en waarbij verschillende actoren zijn betrokken (organisator, andere veiligheidsdisciplines, enz.).

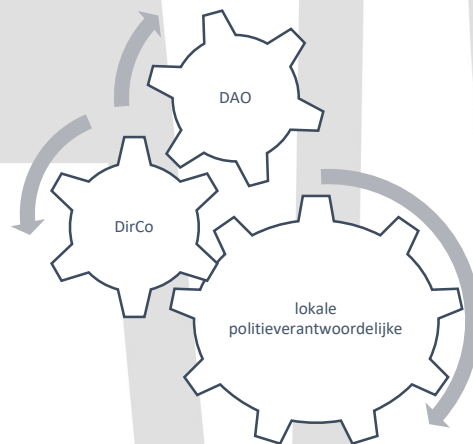
⁸ Ministeriële richtlijn MFO-2 van 23 november 2017, *op. cit.* p. 107803.

de andere solidariteitsmechanismen, zoals de ondersteuning door de federale politie met gespecialiseerde of niet-gespecialiseerde versterkingen, vrijwillige laterale ondersteuning tussen politiezones en interzonale samenwerking⁹.

Dit mechanisme van ondersteuning tussen politiezones bij het beheer van evenementen inzake openbare orde **is niet bedoeld als structureel antwoord op capaciteitstekorten**, noch binnen een PZ, noch binnen een federale politiedienst¹⁰.

Op het vlak van transparantie bepaalt de MFO-2 dat *"Het HyCap-mechanisme dient evenwichtig te worden geïntegreerd binnen de inzet van de al dan niet gespecialiseerde capaciteit [Interventiekorps (CIK) en Directie van de openbare veiligheid (DAS)] voor GBOR waarover de federale politie beschikt. Deze capaciteit moet optimaal worden aangewend om het gebruik van HyCap zoveel mogelijk te beperken. Vanuit het oogpunt van transparantie en rekenschap zal de federale politie semestrieel aan het Coördinatiecomité van de geïntegreerde politie (CC GPI) en via de DirCo's aan alle lokale politiezones rapporteren over de mate waarin zij met het CIK en DAS bijdraagt tot het verminderen van de inzet van HyCap."*¹¹

Dit bindende solidariteitsmechanisme impliceert een gezamenlijk overleg tussen drie actoren (de politieverantwoordelijke voor het evenement, de DirCo en DAO) op basis van een optimale inzet van hun respectieve capaciteiten. Een engagement dat op een transparante manier wordt gedefinieerd en geïmplementeerd, maakt het mogelijk om de bevoegde overheden in te lichten over de manier waarop de opdrachten en de gedefinieerde doelstellingen worden bereikt.

⁹ Zie omzendbrief PLP 27 van 4 november 2002: intensifiëring en bevordering van de interzonale samenwerking.

¹⁰ Ministeriële richtlijn MFO-2, *op. cit.* p. 107804.

¹¹ *Idem.*

4. WERKGROEP MFO-2

Uitgaande van het concept van organisatiebeheersing (en haar activiteiten) moet worden opgemerkt dat de overheid een monitoringsysteem voor het solidariteitsmechanisme in de MFO-2 heeft gedefinieerd. Dit toezicht wordt uitgevoerd door de werkgroep MFO-2.

Hoewel de MFO-2 niet in detail ingaat op de monitoringactiviteiten, legt ze er wel de basis voor door de samenstelling van de werkgroep te bepalen en de grote lijnen van haar werkdomein te schetsen. Rekening houdend met de CP3-beginselen, zoals gedefinieerd door de overheid, kan worden aangenomen dat de werkgroep een aanzienlijke autonomie heeft bij het bepalen hoe ze haar opdrachten en verantwoordelijkheden uitvoert.

Hieronder geven we een kort overzicht van de werking van de werkgroep en formuleren we aanbevelingen om de werking ervan te verbeteren door de monitoringactiviteit te formaliseren en te structureren.

4.1. BESCHRIJVING

De permanente werkgroep MFO-2, voorgezeten door DAO, bestaat uit de VCLP, 3 korpschefs, 2 DirCo's, de Nationale Politieacademie (ANPA), de AIG, de Algemene directie van het Crisiscentrum (DGCC), het Administratief en Technisch Secretariaat (ATS) van Binnenlandse Zaken en DAO¹².

De MFO-2 kent specifieke taken toe, namelijk:

- Namens de geïntegreerde politie voorstellen doen aan de minister van Binnenlandse Zaken om de in de omzendbrief beschreven mechanismen te verbeteren en advies te geven met betrekking tot de interpretatie van de voorschriften en de uitvoering ervan;
- Zesmaandelijks het verbruik van de prestatielijn evalueren en desgevallend voorstellen tot bijsturing formuleren.¹³

4.2. BEVINDINGEN

De MFO-richtlijnen vormen de kern van geïntegreerde werking. Een werkgroep die verantwoordelijk is voor het verbeteren en evalueren van de uitvoering van een MFO moet

¹² Ministeriële richtlijn MFO-2, *op. cit.*, punt 6.4, p. 107810.

¹³ *Idem.*

gestructureerd te werk gaan, met duidelijke werkingsmodaliteiten die het mogelijk maken om rekenschap te kunnen afleggen over haar evaluatiewerk en de betekenis van haar verbeteringsvoorstellen.

Drie indicatoren kunnen ons helpen om deze werkingsstructuur te evalueren: (a) het bestaan van een RIO, waarin de modaliteiten voor het organiseren van de werkzaamheden en de besluitvorming van de groep worden vastgelegd; (b) het bestaan van notulen, waarin de beraadslagingen en besluiten van de groep worden uiteengezet en (c) de accurate frequentie van de vergaderingen van de groep.

4.2.1. RIO

We merken op dat er geen RIO is vastgesteld voor de werkgroep MFO-2. Het is begrijpelijk dat de leden van de werkgroep dit niet als een noodzaak zagen. De GPI-structuur omvat immers tal van fora, structuren en mechanismen waar de verschillende leden van de WG elkaar ontmoeten en waar hun uitwisselingen en beraadslagingen worden geformaliseerd. Gezien de belangen die met dit mechanisme zijn gemoeid en de impact ervan op de geïntegreerde werking, zijn wij echter van mening dat het nuttig zou zijn, met name in het belang van transparantie en verantwoordingsplicht voor alle belanghebbenden bij het solidariteitsmechanisme, dat de WG haar werkingsmodaliteiten vastlegt in een RIO.

Als onderdeel van dit RIO zou bijzondere aandacht kunnen worden besteed aan **de samenstelling van de werkgroep en de vertegenwoordiging van groepsleden tijdens vergaderingen**. Het is niet ongewoon om meer DirCo's of korpschefs of vertegenwoordigers van de lokale politie te hebben dan het aantal dat respectievelijk is voorzien in de MFO-2. Zijn ze er als extra's (vervangers) of als experts¹⁴? Vereist de werkgroep de aanwezigheid van permanente experts naast die waarin de Ministeriële richtlijn voorziet, of moeten deze alleen worden ingeschakeld wanneer specifieke kwesties worden behandeld?

Het andere element waarmee rekening moet worden gehouden in de context van dit RIO is **de organisatie van de informatiestroom en de communicatie ervan naar de leden van de groep**, zodat ze effectief kunnen handelen en overleggen tijdens de vergaderingen. Als we bijvoorbeeld kijken naar de opdracht met betrekking tot de tweejaarlijkse evaluatie van het verbruik van de prestatielijn, zien we in de praktijk dat DAO een PowerPoint met de gegevens met betrekking tot deze leveringslijn voorbereidt en presenteert, en dat de andere leden van de WG pas tijdens

---

¹⁴ De MFO-2 voorziet dat de werkgroep zich kan laten bijstaan door experts.

de vergadering kennisnemen van de informatie en dus niet de gelegenheid hebben om de informatie te analyseren en vooraf vragen voor te bereiden. In dit stadium van de oefening kunnen we dus niet zeggen dat de werkgroep het gebruik van de prestatielijn evalueert. Er wordt hooguit kennis van genomen. De AIG beveelt daarom aan dat de werkgroep definieert wat zij verwacht in termen van *rapportage*, zodat de geproduceerde gegevens overeenkomen met de verwachtingen.

4.2.2. NOTULEN

In 2022 werden er geen notulen van de vergaderingen opgesteld ter attentie en validatie van de leden van de groep. Er is dus **geen verslag van de inhoud en het resultaat van de discussies en afspraken die tijdens de verschillende vergaderingen zijn gemaakt**, met uitzondering van de PowerPointpresentatie van DAO over het verbruik van de prestatielijn. Dit gebrek aan notulen ondermijnt het vermogen van de werkgroep om te *rapporteren* en ook de transparantie van haar werking.

Met het oog hierop heeft de AIG DAO begin 2023 gewezen op het belang van toezending van een dergelijk document aan alle deelnemers. Tijdens de eerste vergadering van de werkgroep in 2023 gaf DAO aan dat zij verantwoordelijk zou zijn voor het opstellen en doorsturen van de notulen van de vergadering.

4.2.3. FREQUENTIE VAN DE VERGADERINGEN

In 2022 is de werkgroep 3 keer bijeengekomen. Zoals de zaken er nu voorstaan, kunnen we niet evalueren of deze frequentie voldoende is. Het zou echter relevant zijn om te evalueren of het op een coherente manier kan worden opgenomen in een rapportagecyclus die het volgende omvat a) de monitoring van de IFH door de AIG; b) de halfjaarlijkse *rapportage* door DAO; c) de jaarlijkse *rapportage* door de DirCo's¹⁵ en het activiteitenverslag van de AIG. Het zou waarschijnlijk nuttig zijn voor de werkgroep om *rapporagetermijnen* coherent vast te stellen voor de verschillende actoren in het solidariteitsmechanisme, om haar werk effectiever te organiseren.

---

¹⁵ Er moet worden opgemerkt dat er voor dit laatste *verslag* geen standaardisering van de *rapportage* en geen deadline lijkt te zijn vastgesteld. Op het moment dat dit verslag werd geschreven, had de AIG slechts 2 van de 13 verslagen gekregen: DirCo Limburg en DirCo Luxemburg.

4.3. AANBEVELINGEN

Om de werking van de permanente werkgroep MFO-2 te verbeteren, beveelt de AIG aan:

- dat er een RIO met de werkingsmodaliteiten van de WG wordt opgesteld;
- dat notulen worden bijgehouden van de WG-vergaderingen;
- en dat wordt nagedacht over de frequentie van de bijeenkomsten van de werkgroep, zodat deze frequentie *ten minste* is afgestemd op de rapportageactiviteit van het solidariteitsmechanisme.

Op deze manier wordt het monitoringdispositief van het mechanisme duidelijk gestructureerd. De transparantie en de rapportering aan de overheid en aan alle belanghebbenden zullen worden verbeterd.

5. ONMOGELIJKHEID TOT LEVEREN VAN HYCAP

De AIG heeft herhaaldelijk¹⁶ gewezen op **tekortkomingen in de procedure met betrekking tot de rechtvaardiging, de opvolging en de controle van de IFH**. In 2022 werd besloten een nieuw systeem voor de codering van de door de AIG ontvangen IFH in te voeren, om een doeltreffende en efficiënte monitoring te verzekeren en de eerder vastgestelde volledigheidproblemen te kunnen objectiveren.

5.1. VERBETERING VAN DE STROOM VAN DOCUMENTEN ONMOGELIJKHEID TOT LEVEREN

Om de AIG in staat te stellen haar taak om toezicht te houden op de IFH uit te voeren, evenals de meer algemene taak om de werking van de federale en lokale politiediensten en hun componenten te optimaliseren, was het van essentieel belang dat de procedure met betrekking tot onmogelijkheid tot leveren van HyCap beter werd gedefinieerd.

De herziening van het monitoringsysteem voor het ‘solidariteitsmechanisme inzake versterkingen voor opdrachten bestuurlijke politie’, zoals voorzien in de Ministeriële richtlijn MFO-2, heeft enerzijds tot doel de informatiebehoefte die de AIG nodig heeft om haar opdrachten te vervullen, beter te omschrijven en anderzijds de verzameling, de verwerking en het gebruik van de informatiestroom die daaruit voortvloeit, te organiseren.

Na een presentatie aan de werkgroep MFO-2 over de zwakke punten van de procedure en de elementen die in de IFH moeten worden opgenomen, werd aan de korpschefs van politiezones, de DirCo's en DAO gevraagd om **de volgende informatie in de IFH op te nemen:**

---

¹⁶ Deze aandachtspunten zijn ook uitgewerkt in de volgende documenten: a) het actieplan 2021 en het actieplan 2022 van de Directie Audit en Inspectie van de AIG (IGIN) (ongepubliceerde documenten); b) het rapport ‘Toepassing van de MFO-2 - evaluatieverslag 2018’; c) het rapport ‘Solidariteitsmechanisme tussen politiezones - een terugblik 2018-2020’; d) de samenvattende nota ‘Genegotieerd Beheer van de Openbare Ruimte en het concept van New Way of Protesting. Een terugblik als voorbereiding naar de toekomst’.

Deze problematieken werden ook door de AIG benadrukt tijdens een werkvergadering over het ontwerpbesluit met betrekking tot het sanctioneringsmechanisme, die plaatsvond op 26 april 2021 en werd bijgewoond door een vertegenwoordiger van het ATS Binnenlandse Zaken, de directeur van DAO en leden van DGR Legal.

Voor de KC en de DirCo:

Een verplichting voor de PZ en de DirCo om met elkaar te overleggen indien de PZ niet in staat is de gevraagde steun geheel of gedeeltelijk te verlenen. Zoals bepaald in de MFO-2 punt 7.1., moet een IFH alleen worden opgesteld indien tijdens dit overleg geen oplossing wordt gevonden.

Voor de KC:

- (1) één formulier opstellen per aanwijzingsdatum;
- (2) de inhoud en het resultaat van het overleg met de DirCo;
- (3) het bestaan van één of meer evenementen in de zone, met BePad-nummer en het aantal ingezette VTE's, alsmede de ontvankelijkheidsdrempel van de PZ;
- (4) het bestaan van enige steunverlening buiten HyCap;
- (5) de situatie van de PZ op de datum van aanwijzing voor de HyCap-opdracht: aantal VTE's, aantal verloven en vrijstellingen op de datum van het evenement + toezending van de dagplanning via de BIRT-verslagen (AIG_001, AIG_002, AIG_003 en AIG_004) op min tien dagen en plus tien dagen;
- (6) het bewijs van de gevolgen van de aanwijzing op de reguliere werking, indien dit als een reden voor de onmogelijkheid wordt aangegeven.

Voor de DirCo:

- (1) het met redenen omkleed standpunt met betrekking tot de motivering van de PZ;
- (2) een beschrijving van de betrokkene PZ, met vermelding van het aantal VTE's en of het een PZ betreft van HyCap A of HyCap B;
- (3) de mate van beschikbaarheid van de PZ, het aantal aangevraagde VTE's en het aantal dagen voorafgaand aan het verzoek;
- (4) de eventuele in BePad gecodeerde gebeurtenissen, alsmede het aantal VTE's dat door de PZ is ingezet en of de ontvankelijkheidsdrempel van de PZ is bereikt;
- (5) de inhoud en het resultaat van het overleg met de PZ;
- (6) de al dan niet reële inzet van het CIK van het arrondissement, alsmede de redenen en de inzetprincipes die specifiek zijn voor het arrondissement in geval van niet-toezegging of eventuele gedeeltelijke toezegging.

Voor DAO:

- (1) het met redenen omkleed standpunt op basis van de aan de PZ's en DirCo's gevraagde criteria;
- (2) de inzet van DAS en de redenen in geval van de niet-toezegging of gedeeltelijke toezegging;
- (3) de status van de prestatielijn van de betrokken PZ op de datum van de aanwijzing.

Als we verwijzen naar de principes van interne controle, die moeten worden begrepen in termen van organisatiebeheersing¹⁷, **is het essentieel dat elke controlelijn zijn rol speelt om ervoor te zorgen dat procedures worden gevolgd en dat de verstrekte informatie volledig en relevant is.**

In lijn met deze filosofie:

- Het is aan de hiërarchische lijn van de politiezone om ervoor te zorgen dat de procedure wordt gevolgd en dat de motivering in de IFH van kwaliteit is;
- Het is aan DirCo om (1) te controleren of de politiezones de gevraagde informatie hebben verstrekt en (2) een standpunt in te nemen over de opgegeven redenen;
- Het is aan DAO om te onderzoeken (1) of de DirCo de door de politiezones toegestuurde informatie heeft gecontroleerd; (2) of de DirCo een advies heeft gegeven over de redenen die zijn opgegeven voor het niet leveren van de HyCap en vervolgens een standpunt in te nemen¹⁸ over de vraag of het niet leveren van de HyCap al dan niet rechtmatig is.
- Het is aan de AIG om (1) de kwaliteit van de ontvangen formulieren te controleren en daarmee te beoordelen of de hierboven genoemde controlestappen zijn uitgevoerd en (2) een dossier op te stellen ter attentie van de minister van Binnenlandse Zaken wanneer zij van mening is dat er geen sprake is van een *onmogelijkheid*, maar van een *weigering om* de gevraagde steun geheel of gedeeltelijk te verlenen.

Als er in een bepaald stadium van de procedure een tekortkoming wordt geconstateerd, moeten de IFH worden teruggestuurd naar de verschillende actoren (korpschef, DirCo of DAO), om de ontbrekende informatie toe te voegen voordat het document naar de volgende partner wordt gestuurd.

Daarnaast heeft de AIG vastgesteld dat een mogelijkheid om de informatiestroom te verbeteren met betrekking tot de opvolging van documenten betreffende de *onmogelijkheid tot leveren van*

¹⁷ Zie ministeriële rondzendbrief CP3, becommentarieerd in de AIG-handleiding voor het begrijpen en implementeren van een effectief organisatiebeheersingssysteem.

¹⁸ Gebaseerd op de redenen die zijn gegeven door de politiezones en de adviezen van de DirCo.

HyCap, de **ontwikkeling is van een digitaal platform** dat het volgende mogelijk maakt: (a) het coderen en invoegen als bijlagen, door politiezones, van gegevens inzake hun onmogelijkheid om de gevraagde ondersteuning geheel of gedeeltelijk te verlenen; (b) het valideren door de hiërarchie (KC) van de vermelde informatie; (c) de verschillende diensten¹⁹ die verantwoordelijk zijn voor de opvolging (volledigheid, advies, controle) in real time op de hoogte brengen van een nieuw IFH en de voortgang van het dossier. Een dergelijk platform zou de politiezones ook in staat stellen om de adviezen van de DirCo en DAO te weten te komen over de redenen die zijn opgegeven voor het niet afleveren van de *HyCap*.

5.2. TECHNISCHE BESCHRIJVING VAN DE IFH-MONITORING

De federale politie geeft meldingen van IFH door aan de AIG. De AIG registreert en verwerkt vervolgens de melding. De registratie gebeurt aan de hand van een door de AIG ontwikkeld Forms-formulier, dat een aantal items bevat die moeten worden ingevuld op basis van informatie die al dan niet in het ontvangen IFH is opgenomen, namelijk: *de betrokken PZ; het arrondissement waartoe de PZ behoort; de datum van aanwijzing; de naam van het evenement; het soort evenement; de categorie van het evenement; de justificatie van de PZ; het overleg tussen de PZ en de DirCo; het advies van de DirCo, het advies van DAO en ten slotte de toevoeging van ontvangen documenten aan de Forms.*

De verwerking en kwalitatieve analyse van de gegevens uit de meldingen is gebaseerd op drie hoofdvragen:

- Is de verstrekte informatie verifieerbaar?
- Kunnen de DirCo en DAO op basis van de verstrekte informatie beslissen of het al dan *niet onmogelijk* is om de gevraagde *HyCap*-ondersteuning te leveren?
- Is de AIG op basis van de verstrekte informatie in staat om de situatie te evalueren, of moet de AIG *alleen* nader onderzoek doen om te bepalen of zij al dan niet een dossier moet openen ter attentie van de minister?

Het doel van deze vragen is om de subjectiviteit van onze kwalitatieve analyse zoveel mogelijk te beperken en om te voorkomen dat onze aanpak als eisegese wordt omschreven. Daarom zullen we vermijden informatie te publiceren die tot controverses zou kunnen leiden, zoals het aantal keren dat de DirCo en DAO van mening waren dat de PZ's de gevraagde steun hadden geweigerd. Omdat adviezen zelden duidelijk zijn in de zin van een weigering, hebben we soms

---

¹⁹ DirCo, DAO, AIG.

moeten interpreteren wat er geschreven stond, en het zou ongepast zijn om deze deductie te delen, die sommigen zouden kunnen interpreteren als dusdanig.

De AIG ontving 185 IFH voor het jaar 2022. De laatste 7 IFH voor 2022, waarvan sommige dateren van gebeurtenissen in juni, werden pas in februari en maart 2023 ontvangen²⁰. Uit een contact met DAO blijkt dat er nog één IFH naar de AIG²¹ moet worden gestuurd, wat het aantal opgestelde IFH in 2022 op 186 zou brengen. Er zij op gewezen dat de AIG, naast dit incident in de procedure voor de toezending van IFH, nog een incident heeft vastgesteld in verband met de toezending van IFH. De AIG ontving 40 IFH op de 1ste december, allemaal uit hetzelfde arrondissement. DAO stuurde ze blijkbaar terug naar de DirCo, nadat er een probleem was vastgesteld met de afgegeven adviezen. Positief was dat DAO de volledigheid en kwaliteit van de verstrekte informatie controleerde.

Om dit soort incidenten in de toekomst te voorkomen, zouden de DirCo en DAO ongetwijfeld een **monitoringdispositief** moeten opzetten **om de procedure voor het invullen en verzenden van IFH te controleren**. Dergelijke monitoring- en controleactiviteiten, binnen een interne omgeving die bevorderlijk is voor risicobeheersing, zouden het mogelijk moeten maken om incidenten te identificeren en erop te anticiperen en ze dus te voorkomen, of er ten minste sneller en doeltreffender op te reageren²².

5.3. RESULTATEN VAN DE IFH-MONITORING

We presenteren hier de eerste resultaten van de nieuwe aanpak van de AIG om de IFH te monitoren. Deze presentatie zal evolueren in functie van de ontwikkeling van de IT-tools ter ondersteuning van het solidariteitsmechanisme en het controledispositief ervan, evenals de lessen die zullen worden getrokken uit de nieuwe benadering van de opvolging van dit mechanisme.²³

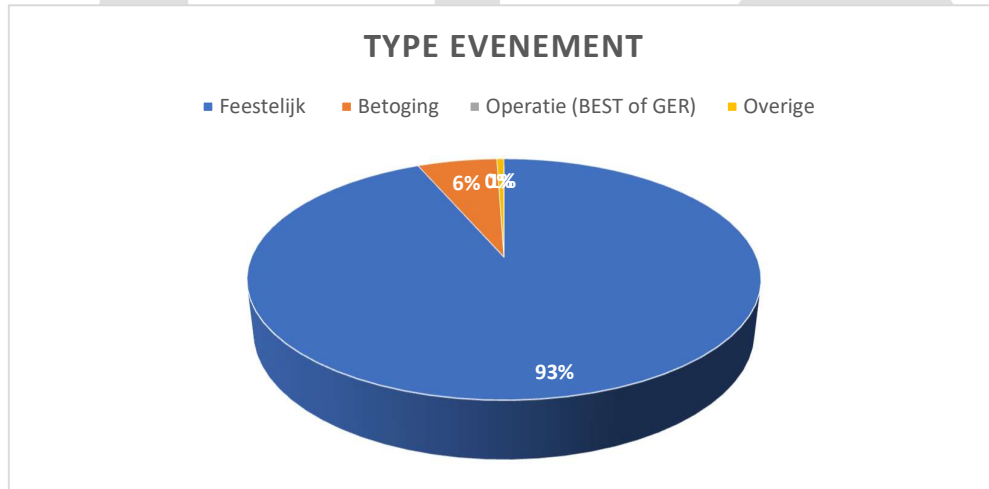
²⁰ Allemaal uit het Waals-Brabantse arrondissement.

²¹ De IFH werd teruggestuurd naar de betrokken PZ omdat ze niet het juiste formulier had gebruikt.

²² De AIG gebruikt het COSO-raamwerk. COSO staat voor Committee Of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission. Het is een model gebaseerd op de identificatie en beheersing van risico's. [Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission - Home \(coso.org\)](https://www.coso.org/)

²³ De informatie hieronder is niet bedoeld om zones of arrondissementen te identificeren die, al dan niet om geldige redenen, een IFH hebben ingediend. We zullen daarom de cijfers met betrekking tot deze gegevens niet herhalen en ons concentreren op de andere *supra* genoemde items.

5.3.1. TYPE EVENEMENT

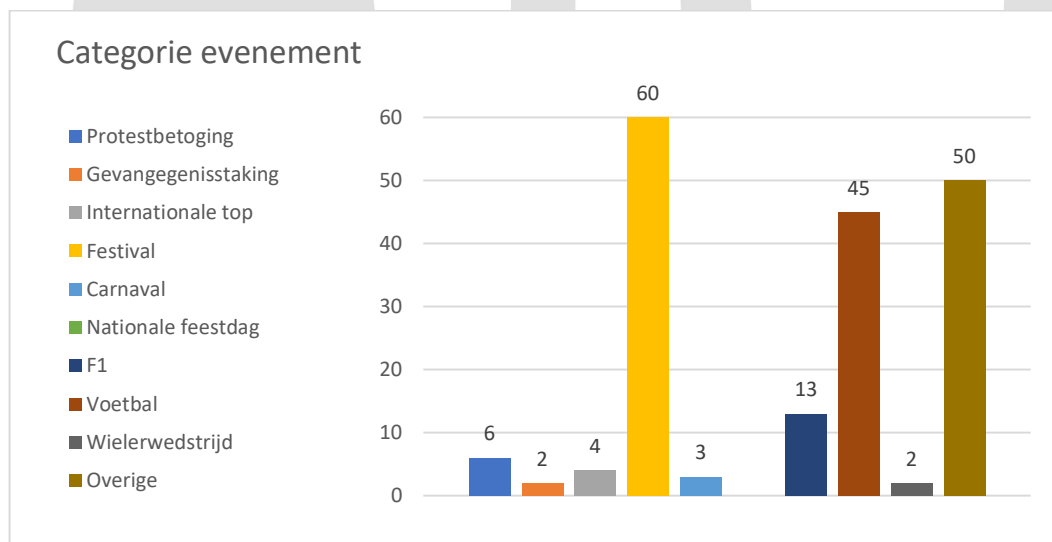

Afbeelding 1 - Opsplitsing naar type evenement

Uit een analyse van de ontvangen IFH bleek dat bijna **94%** ervan betrekking had op **feestelijke evenementen**. We hebben festivals, carnavals, sportevenementen, grote schermen en andere soortgelijke evenementen opgenomen in de *feestelijke* classificatie.

5.3.2. CATEGORIE EVENEMENT

De evenementcategorieën zijn: protestbetoging, gevangenisstaking, internationale top (Eurotop), festival, carnaval, nationale feestdag, F1 Francorchamps, wielervedstrijd, voetbal en overige.

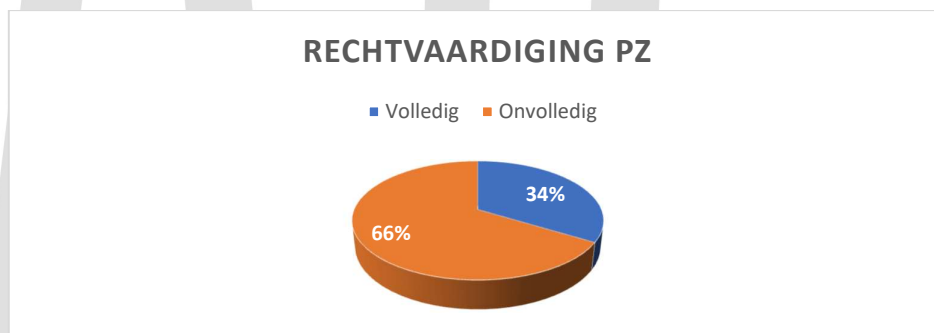
Afbeelding 2 - Categorieën evenementen

De evenementen die de meeste IFH genereerden:

- In de categorie *festivals*: Tomorrowland: 17 IFH en Les Ardentes: 18 IFH;
- F1 Francorchamps met 13 IFH;
- Voetbalwedstrijden met 45 IFH;
- In de categorie *overige*: grote schermen voor het wereldkampioenschap voetbal (21 IFH) en de Foire agricole de Libramont (6 IFH).

Het is belangrijk om op te merken dat het aantal IFH voornamelijk wordt gerechtvaardigd door het feit dat de bovengenoemde evenementen (1) een enorm aantal personeelsleden mobiliseerden en (2) sommige plaatsvonden tijdens de grote vakantieperiode, wanneer veel eenheden met een beperkt aantal personeelsleden werken. Voor HyCap B-zones is het aantal opgeleide en uitgeruste personeelsleden dan vaak beperkt, waardoor er niet altijd kan worden geantwoord op HyCap-verzoeken.

5.3.3. RECHTVAARDIGING VAN DE PZ

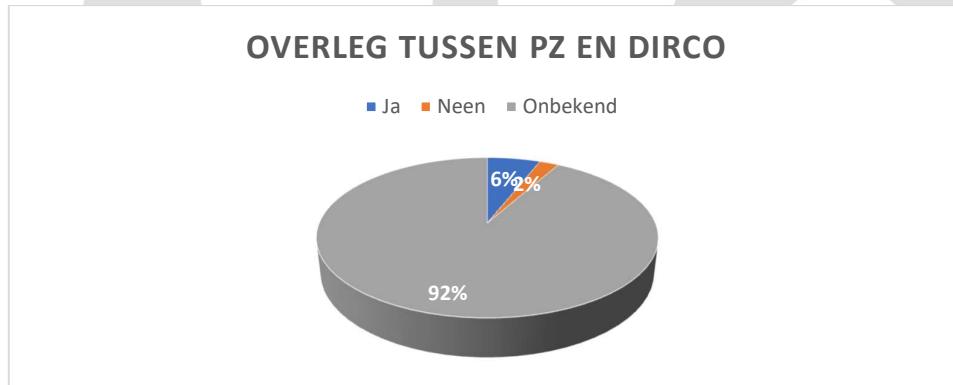
Afbeelding 3 – Rechtvaardiging PZ

De analyse van de volledigheid van de ontvangen documenten, rekening houdend met de hierboven gestelde vragen, leidde tot de conclusie dat **in 66% van de gevallen de door de PZ's opgegeven redenen onvolledig** waren en noch de DirCo, noch DAO, noch de AIG in staat stelden met zekerheid een standpunt in te nemen over de onmogelijkheid of weigering voor deze PZ's om de gevraagde steun geheel of gedeeltelijk te verlenen.

De opmaak van een dossier ter attentie van de bevoegde minister in geval van een vermoedelijke weigering om de HyCap te leveren, werd intern geschat op 20 werkuren. In het licht van onze analyse zou de AIG systematisch een dossier moeten openen, wanneer de door de politiezones opgegeven redenen onvolledig zijn, aangezien de AIG zich hierdoor geen oordeel

kan vormen over de geldigheid van de opgegeven redenen. Voor 2022 zou dit zijn neergekomen op 1,6 VTE²⁴.

5.3.4. OVERLEG TUSSEN PZ EN DIRCO

Afbeelding 4 - Overleg tussen PZ en DirCo

De Ministeriële richtlijn MFO-2 bepaalt in punt 7.1.: "*Een politiezone die een HyCap-opdracht niet kan uitvoeren, zal hieromtrent overleg plegen met de DirCo. Indien er via dit overleg geen oplossing kan worden gevonden, zal de betrokken politiezone een schriftelijke en gemotiveerde "onmogelijkheid tot levering HyCap" toesturen.*"

Ondanks het feit dat dit specifiek is voorzien in de MFO-2, stelden we bij onze analyse van de ontvangen IFH vast dat er **in 92% van de gevallen geen melding wordt gemaakt van enige overleg**. We hebben dus geen garantie dat er echt naar oplossingen wordt gezocht voordat een IFH wordt doorgestuurd. Dit mogelijks gebrek aan overleg tussen twee van de hoofdrolspelers in de MFO-2 kan leiden tot de *automatisering van IFH*, wanneer de gevraagde ondersteuning geheel of gedeeltelijk niet door de PZ kan worden verleend. Naast de werklast die het monitoren van IFH met zich meebrengt, merken we op dat de afwezigheid, of in ieder geval het niet vermelden van overleg, het niet mogelijk maakt om aan te tonen dat de DirCo en de korpschefs in de praktijk vaak geneigd zijn om oplossingen of alternatieven voor te stellen.

²⁴ 1 personeelslid (VTE) = 1520 uur/jaar; 66% van ontvangen IFH = 121 VTE; 1 dossier = 20 uur; dus 121 VTE x 20 uur = 2420 uur en 2420 uur/1520 uur = 1,6 VTE.

5.3.5. ADVIES VAN DE DIRCO

Afbeelding 5 - Advies DirCo

In 18% van de gevallen nam de DirCo geen standpunt in over de onmogelijkheid of weigering van een PZ om alle of een deel van de gevraagde steun te verlenen. Nog verrassender is dat de DirCo er in 82% van de gevallen in slaagt een standpunt in te nemen over het onvermogen of de weigering van een PZ om de gevraagde steun te verlenen, ook al is 66% van de door de PZ's opgegeven redenen onvolledig of oncontroleerbaar, waardoor de DirCo geen standpunt kan innemen zonder verdere controles uit te voeren. Aangezien de criteria waarop de DirCo zijn advies moet baseren, niet zijn gedefinieerd, is het niet verrassend om vast te stellen dat, afhankelijk van de arrondissementen, het **standpunt van de DirCo zeer verschillend kan zijn, wanneer hij geconfronteerd wordt met de uitleg van een PZ.**

In een vergelijkbare situatie stelden we zo vast dat de DirCo in sommige arrondissementen bijna systematisch zou concluderen dat de PZ had geweigerd om de gevraagde ondersteuning te verlenen, terwijl de DirCo in andere arrondissementen van mening was dat de PZ niet in staat was om de HyCap te leveren.

5.3.6. ADVIES VAN DAO

Afbeelding 6 – Advies DAO

In 14% van de gevallen neemt DAO geen standpunt in over de vraag of een PZ de gevraagde ondersteuning geheel of gedeeltelijk niet kan of wil leveren. Nog verrassender is dat DAO in 86% van de gevallen een standpunt kan innemen over het onvermogen of de weigering van een PZ om de gevraagde steun te verlenen, ook al is 66% van de door de PZ's opgegeven redenen onvolledig of niet verifieerbaar, waardoor het niet mogelijk is een standpunt in te nemen zonder verdere controles. Net als bij de DirCo zijn de criteria waarop DAO haar advies moet baseren, niet gedefinieerd, wat geen garantie biedt voor coherentie in de analyse van de dossiers, gezien het ontbreken van een interpretatierooster van IFH.

5.3.7. BESLUIT

De AIG heeft, via haar monitoring, het gebrek aan volledigheid en kwaliteit van **de informatie die in de IFH is opgenomen**, concreet kunnen aantonen en ze heeft reeds in het verleden erover gerapporteerd. Deze stand van zaken maakt duidelijk dat het op zijn minst complex is om de IFH en het HyCap-mechanisme te controleren en dus om probleemsituaties te identificeren.

Bovendien roepen bovengenoemde problemen, gekoppeld aan het tijdrovende karakter van dit type analyse en het feit dat het Koninklijk besluit over het sanctioneringsmechanisme nog niet is gepubliceerd, vragen op over **de toegevoegde waarde van ad hoc administratieve onderzoeken in dit stadium**.

In een poging om de bovengenoemde zwakke punten te corrigeren, heeft de AIG de minister van Binnenlandse Zaken een aantal essentiële elementen voorgesteld die de PZ, de DirCo en DAO in de IFH moeten vermelden.

5.4. AANBEVELINGEN

De AIG beveelt aan:

- Dat de procedure voor het opstellen, controleren en monitoren van de IFH wordt ondersteund door een te ontwikkelen digitaal platform, dat elk van de bij het mechanisme betrokken partijen in staat stelt zijn taken op het gebied van uitvoering, coördinatie, sturing, monitoring en controle uit te voeren;
- De definitie, de beschrijving en de implementatie van een proces voor het monitoren van het solidariteitsmechanisme binnen DAO.

6. AANDACHTSPUNTEN

In dit hoofdstuk identificeren we aandachtspunten die verband houden met fundamentele elementen in het handhaven en de goede werking van het solidariteitsmechanisme, dat zelf wordt beschouwd als een essentieel element in het bereiken van de functionaliteit GBOR.

6.1. OPLEIDING, TRAINING EN UITRUSTING

De AIG benadrukt hier het belang van:

- Een kwalitatieve opleiding;
- Een kwalitatieve, regelmatige en gezamenlijke georganiseerde training²⁵ tussen HyCap B, de CIK's en DAS en
- Het ter beschikking stellen van beschermingsmiddelen die geschikt zijn voor de personeelsleden die ze moeten dragen en voor de opdrachten en de potentiële risico's waarmee ze worden geconfronteerd.

6.1.1. OPLEIDING EN TRAINING: BEVINDINGEN

Punt 9 van de MFO-2 en de bijlage D²⁶ beschrijven de conformiteitspunten voor opleiding en training die zijn vereist om GBOR-opdrachten van niveau B uit te voeren.

Opleiding

De verschillende opleidingen die zijn gericht op het verwerven van de basisvaardigheden die nodig zijn om de openbare orde te handhaven en te herstellen (*crowd control* en *crowd contain*²⁷), die worden uitgevoerd in geconstitueerde eenheden en waarvoor specifieke uitrusting nodig is, worden **centraal** georganiseerd **door de ANPA**. Hetzelfde geldt voor de opleiding *Gold Commander*, die ook door de ANPA wordt georganiseerd.

²⁵ Ministeriële richtlijn MFO-2, *op. cit.*, punt 9.3, blz. 107812.

²⁶ *Ibid*, pp. 107811 en 107824-107827.

²⁷ Crowd control: Protestevenementen en samenscholingen, stakerspiketten, manifestaties en betogingen, voetbalwedstrijden waar actieve, harde kernen aanwezig zijn, enz.
Crowd containment: Gewelddadige en verboden gewapende samenscholingen, opstoten, gewapende militie, enz.

Basisopleiding

Door de Covid-periode en de verplichting om gedurende meerdere maanden cursussen op afstand te organiseren, werd de basisopleiding GBOR/niveau B verzwakt voor klassen van aspiranten die waren bestemd om sectielid of sectiechef (inspecteur en hoofdinspecteur) of pelotonscommandant (commissaris) te worden. De praktische cursussen (FTX²⁸) konden voor deze klassen niet worden gegeven.

Om dit te compenseren, en zonder enige verplichting om deel te nemen, organiseerde de ANPA een praktische opleidingsmodule voor officieren van de *Covid-promotie*. Het lijkt er echter op dat alle commissarissen uit deze promotie toch het brevet *pelotonscommandant* hebben behaald, ongeacht of ze wel of niet hebben deelgenomen aan de aanvullende praktijkopleiding of ervoor zijn geslaagd.

De oorsprong van deze automatische toekenning van het brevet kan worden toegeschreven aan de inhoud van punt 1.3 van bijlage D²⁹ van de MFO-2, waarin staat gemeld dat "*Samen met de initiële basisopleiding worden volgende brevetten afgeleverd: (1) basisopleiding Commissaris: Pelotonscommandant, (2) basisopleiding Hoofdinspecteur: Sectiechef en (3) basisopleiding Inspecteur: Sectielid*".

Dit punt suggereert derhalve dat GBOR-brevetten niveau B automatisch worden afgegeven zodra het basisopleidingsbrevet voor inspecteur, hoofdinspecteur of commissaris is verworven. Het is natuurlijk niet normaal dat de blijvende geldigheid van het brevet onder andere afhangt van het slagen voor een evaluatie, terwijl hetzelfde niet geldt voor het behalen van het brevet.

Opleiding op leidinggevende niveau

De AIG merkt op dat de laatste opleiding *Gold Commander* plaatsvond in 2017 en 2018³⁰. **Het is dus 5 jaar geleden dat er een opleiding was voor (hogere) officieren die verantwoordelijk zijn voor het voorbereiden, leiden, coördineren, beheren en evalueren van evenementen inzake het handhaven van openbare orde op niveau 2, 3 of 4.**

Ter ondersteuning van de problematiek van gebrek aan opleiding voor (hogere) officieren merkt de AIG ook op dat er momenteel geen opleidingsmodule voor *eskadronscommandant* is.

---

²⁸ Field Training Exercise

²⁹ Bijlage D gaat over de centrale opleiding en de gedecentraliseerde training.

³⁰ Algemene Inspectie van de federale politie en de lokale politie, 'Genegotieerd Beheer van de Openbare Ruimte en het concept van New Way of Protesting. Een terugblik als voorbereiding naar de toekomst' maart 2022, p. 9.

Volgens de ANPA moet de eerste opleiding voor *eskadronscommandant* echter in de tweede helft van 2023 door de ANPA worden georganiseerd.

Gezien het belang van de voorbereidende en tactische fasen van een ordedienst en de behoefte aan een commando dat in staat is risico's en incidenten snel in te schatten en daar proportioneel en opportuun op te reageren, is het voor de geïntegreerde politie van essentieel belang om over voldoende (hogere) officieren te beschikken die leiding kunnen geven aan eskadrons en grote ordediensten onder hun hoede kunnen nemen.

Training

Het doel van de trainingen is om de opgedane vaardigheden te onderhouden en op de hoogte te blijven van technische en tactische veranderingen, die onder andere verband houden met de *New Ways of Protecting (NWOP)*.

Zowel de DirCo's als de korpschefs hebben een verantwoordelijkheid op het gebied van training. Terwijl korpschefs verantwoordelijk zijn voor de aanwijzing en continu opleiding van voldoende personeel om te kunnen worden ingezet in HyCap B, zijn de DirCo's verantwoordelijk voor de gedecentraliseerde organisatie van het CIK- en HyCap B-training op arrondissementniveau. DAS is verantwoordelijk voor het organiseren van eigen training.

De AIG maakt zich echter zorgen over een aspect van de bijlage D van de MFO-2. Deze bevat een **verschillende minimum opleidingsnorm voor de CIK's, DAS en HyCap B**. De CIK's en DAS moeten 8 dagen opleiding volbrengen inzake ordehandhaving in geconstitueerde eenheden, terwijl politiezones van HyCap B slechts 2 dagen³¹ moeten volgen. Het is natuurlijk geen probleem dat het aantal trainingssessies en de inhoud verschillen naargelang de eenheden, zolang deze eenheden dienovereenkomstig worden gemobiliseerd, wat in werkelijkheid niet het geval is, wat bovendien wordt bevestigd door de aanwijzingsprocedures die in de MFO-2 zijn vastgesteld, maar we komen hier later op terug in het deel over aanwijzingscriteria en inzetprioriteiten.

6.1.2. UITRUSTING: BEVINDINGEN

In 2022 ontving de Algemene Inspectie, rechtstreeks of in kopie, enkele brieven van korpschefs van de lokale politie die melding maakten van belangrijke **problemen met de beschikbaarheid en levering van politiekledij voor ordehandhaving**.

---

³¹ Ministeriële richtlijn MFO-2, *op. cit.* blz. 107824-107825.

De belangrijkste punten die door de korpschefs naar voren zijn gebracht, zijn:

- Het feit dat politiefunctionarissen die na hun basisopleiding in een PZ aankomen, geen uniform voor ordehandhaving hebben en
- Het feit dat het minimaal 9 maanden duurt om een bestelling voor kledij (vesten en broeken) te ontvangen, wanneer uitrusting moet worden besteld voor personeel dat net van de academie komt of voor degenen die deel willen uitmaken van de pool van personeel dat opdrachten HyCap B uitvoert.

De termijn van 9 maanden zou slechts een minimum zijn, aangezien het bedrijf waaraan de federale markt werd toegekend, de productielijn pas zou opstarten als het een minimumaantal bestellingen voor de geïntegreerde politie heeft gekregen.

De Directie van de Logistiek van de federale politie (DRL) heeft bevestigd dat het bovengenoemde probleem vooral lokale politiezones treft. De federale politie beschikt over een (beperkte) voorraad uitrusting voor ordehandhaving, waarmee ze momenteel haar operationeel personeel en de aspiranten van de politiescholen zou kunnen uitrusten.

De federale politie voorziet niet om kledij te verkopen aan de lokale politie. Maar gezien de problemen die de zones hebben om zich via de huidige markt te bevoorraden, zou de federale politie er toch mee instemmen om kledij te verkopen of te verhuren voor de maten waarvan de voorraden voldoende zijn.

Deze situatie vormt een risico voor de goede organisatie en het beheer van opdrachten van bestuurlijke politie binnen de geïntegreerde politie.

In de huidige situatie is het mogelijk dat de geïntegreerde politie niet over voldoende personeel beschikt dat volgens de vereiste normen is uitgerust om GBOR-opdrachten uit te voeren. Dit zou kunnen leiden tot het volgende:

- Sommige evenementen worden beheerd met minder personeel dan wat geïdentificeerd werd als nodig;
- Om het vereiste aantal politiefunctionarissen te behouden, wordt personeel ingezet dat niet (volledig) over de vereiste beschermingsmiddelen beschikt, of;
- Het probleem wordt omzeild door HyCap B-personeel, dat is getraind en uitgerust, *om te vormen* tot HyCap A-personeel dat geen specifieke opleiding, training of uitrusting nodig heeft.

Als de situatie ongewijzigd blijft, dit wil zeggen als er binnen de GPI geen maatregelen worden genomen om de problemen met de uitrusting van het personeel te regelen, is het waarschijnlijk dat er documenten zullen worden verstuurd waar in staat dat het onmogelijk is om de gevraagde HyCap-ondersteuning te verlenen bij gebrek aan uitgerust personeel. Naast de impact die dit kan hebben op het beheer van dergelijke evenementen, heeft deze situatie ook een potentiële impact op de werking zelf van het solidariteitsmechanisme tussen de politiezones in termen van versterkingen voor opdrachten van bestuurlijke politie.

Desondanks merkt de AIG op dat de federale politie via haar logistieke dienst (DRL) probeert politiezones te helpen die daarom vragen. We bevelen aan deze aanpak voort te zetten wanneer de voorraden van de federale politie dit toelaten.

De goede praktijk van de DRL, gekoppeld aan het feit dat artikel 4 van het Koninklijk besluit van 23 augustus 2014, betreffende de organisatie en de bevoegdheden van de federale politie, bepaalt dat de DirCo en de gedeconcentreerde coördinatie- en ondersteuningsdirecties onder meer de opleiding en het operationeel houden van het interventiekorps en de HyCap tot taak hebben, door middel van, onder andere, administratieve en logistieke ondersteuning³², is voor de AIG ook aanleiding om aan te bevelen de rol van de DirCo te vergroten bij het toezicht houden op de situatie van politiezones voor wat betreft ordehandavingsuitrusting. In feite is het operationeel houden van een politiezone niet beperkt tot het organiseren van recyclagecursussen van HyCap-brevetten, maar moet er ook voor worden gezorgd dat personeel met een brevet over de uitrusting beschikt die nodig is om opdrachten van ordehandhaving uit te voeren.

6.1.3. AANBEVELINGEN

De AIG beveelt aan:

- een wijziging van punt 1.3 van bijlage D van de MFO-2 om de coherentie tussen de opleidings- en trainingseisen te behouden en de toekenning van het GBOR-brevet niveau B afhankelijk te maken van de succesvolle voltooiing van de GBOR niveau B-opleidingscursus;
- wederom de reguliere organisatie van opleidingen *Gold Commander* en *Eskadronscommandant*;

---

³² Ook opgenomen in de Ministeriële richtlijn MFO-2, *op. cit.* blz. 107811.

- de federale politie toestemming te geven om een strategische voorraad aan te leggen voor lokale politiekorpsen, die wordt voorgefinancierd uit de CCGPI-dotaties in afdeling 17 van de begroting en die door elke zone moet worden terugbetaald wanneer de HyCap B-uitrusting daadwerkelijk aan hun personeel wordt geleverd. Deze groepsaankopen en het aanleggen van een rollende voorraad moeten het mogelijk maken om enorme vertragingen bij de levering te voorkomen en vervolgens de levering van HyCap-versterkingen in overeenstemming met de MFO-2-richtlijn te garanderen.

6.2. AANWIJZINGSCRITERIA - PRIORITEITEN VAN INZET

6.2.1. BEVINDINGEN

Wil een systeem door de betrokkenen worden aanvaard, dan moet het mechanisme ervan worden begrepen en moet de werking ervan dus transparant zijn. Bij lezing van de MFO-2 constateert de AIG reeds **een zekere dissonantie tussen de filosofie van de inzet van de machten voor GBOR-opdrachten en de effectieve criteria voor het aanwijzen van eenheden in het kader van een ordedienst.**

In punt 3.1 van de Ministeriële richtlijn staat immers dat *"Het HyCap-mechanisme dient evenwichtig te worden geïntegreerd binnen de inzet van de al dan niet gespecialiseerde capaciteit [Interventiekorps (CIK) en Directie van de openbare veiligheid (DAS)] voor GBOR waarover de federale politie beschikt. Deze capaciteit moet optimaal worden aangewend om het gebruik van HyCap zoveel mogelijk te beperken"*.

Door te stellen dat de capaciteit van de federale politie voor GBOR optimaal moet worden gebruikt om het gebruik van HyCap zoveel mogelijk te beperken, zouden we een automatische verbintenis van de federale politie kunnen verwachten vooraleer we zelfs maar denken aan het aanwijzen van HyCap.

Dit is echter niet wat is voorzien in de inzetcriteria van punt 4.2.2³³, waar is bepaald dat *"In de eerste plaats zal de betrokken DirCo het beschikbaar gedeelte van het CIK uit het eigen arrondissement inzetten. [...] Indien er nog bijkomende capaciteit nodig is, wordt vervolgens een beroep gedaan op de politiezones HyCap B binnen het arrondissement a rato van maximum 7 % van hun beschikbaar effectief. Vervolgens wordt via DAO een beroep gedaan op ofwel het CIK*

³³ Ter ondersteuning van onze bemerkingen zullen we hier alleen GBOR-opdrachten van niveau B behandelen.

van de andere arrondissementen, DAS of de politiezones HyCap B buiten het arrondissement a rato van maximum 7 % van hun beschikbaar effectief."

Zoals we het kunnen vaststellen, wordt er van de DirCo verwacht dat hij eerst het beschikbare deel van zijn CIK inzet. Wat het gebruik van de HyCap echter niet beperkt, is dat voordat andere federale diensten (andere CIK's of DAS) worden gemobiliseerd, de HyCap B van het betrokken arrondissement wordt opgevraagd.

Daar komt nog bij dat, wanneer de inzet van het CIK en HyCap B van het arrondissement niet voldoende is, DAO kan kiezen om DAS, het CIK of de HyCap van de andere arrondissementen aan te stellen. Nog steeds in de geest van de beperking van het gebruik van de HyCap die wordt bepleit in punt 3.1 van de MFO-2, zou het logischer zijn geweest als DAO de HyCap B van de andere arrondissementen pas had gebruikt nadat de beschikbare machten binnen DAS en de andere CIK's waren uitgeput.

Naast dit gebrek aan coherentie tussen de filosofie van het gebruik van HyCap en de feitelijke criteria voor het aanwijzen van machten merkt de AIG, op basis van haar analyse van de bijlage D van de MFO-2 en met name het punt betreffende de opleiding, op dat de MFO-2 niet bepaalt dat risicoanalyses in aanmerking moeten worden genomen bij het prioritair aanwijzen van bepaalde eenheden.

De Ministeriële richtlijn stelt hooguit dat *"DAO zal bovenvermelde inzetvolgordes als een goede huisvader en met de nodige flexibiliteit toepassen. Het beperken van de HyCap-prestaties, een concentrische inzet, het goede verloop van de ordedienst en een efficiënte aanwending van de middelen gelden hierbij als leidraad"*.

In de praktijk is het echter niet ongebruikelijk dat, wanneer het verzoek om versterking via BePad wordt gedaan, noch het operatieorder, noch de risicoanalyses worden bijgevoegd. De aanwijzing gebeurt dus regelmatig op een mechanische manier, zonder verband tussen de operationele noodzaak en de vaardigheden van de ingezette eenheden.

Het is uiteraard de verantwoordelijkheid van de politiezones om operatieorders en risicoanalyses door te geven via BePad, maar het is evenzeer de verantwoordelijkheid van de DirCo en DAO om deze informatie op te vragen als deze ontbreekt, om het personeel te kunnen aanwijzen dat het meest is geschikt om de betreffende opdracht uit te voeren.

Neem bijvoorbeeld wat we hierboven al hebben vermeld³⁴, namelijk dat de CIK's 8 dagen opleiding per jaar moeten volgen, tegenover minimaal 2 dagen voor HyCap B. De modules die de CIK's volgen tijdens hun specifieke opleiding omvatten onder andere reactieve operaties, aanhoudingen en incasseren zwaar geweld. Naast het personeel dat wordt ingezet voor gespecialiseerde opdrachten (bijvoorbeeld sproeiwagens, team bewijs, team arrest of team Lock-on), hebben we binnen de GPI te maken met (federale) infanterie-eenheden die een hoger opleidings- en acclimatisatieniveau hebben voor bepaalde moeilijke situaties dan de meerderheid van HyCap B, met als mogelijke uitzondering het personeel in grote politiezones, zoals Brussel-Hoofdstad/Elsene of Antwerpen. Nogmaals, dit is geen probleem zolang met deze extra vaardigheden rekening wordt gehouden bij het bepalen welk type infanterie-eenheid het eerst zal worden ingezet en voor welke opdracht.

Een van de risico's die de ANPA signaleert in een van haar rapporten³⁵ is dat eenheden die niet zijn gespecialiseerd in het handhaven van de openbare orde, en dus minder zijn opgeleid, sneller overgaan tot een inadequaat gebruik van *less letal* bewapening.

We gaan nog verder en zijn van mening dat de prioritaire inzet van eenheden die minder zijn gewend aan het uitvoeren van bepaalde opdrachten op het gebied van handhaving van de openbare orde, dit wil zeggen de overgrote meerderheid van HyCap B, een risico inhoudt op ongepast optreden of ongepaste reacties in verband met een gebrek aan vertrouwdheid met bepaalde indrukwekkende en/of gewelddadige situaties. Dit kan leiden tot voortijdig of ongepast gebruik van geweld, maar ook tot een toename van het aantal gewonden binnen de politierangen.

Onze bemerkingen kunnen ook worden ondersteund door een vaststelling die op het eerste gezicht misschien onbeduidend lijkt, maar die perfect de cultuur en de voorstellingen binnen de GPI illustreert. Toen we op de SharePointpagina 'strategie en beleid' van PolNews zochten naar logo's en andere visuele identiteiten van de politie, stuitte we op de fotobibliotheek *Polimagery*, gecreëerd en ter beschikking gesteld door de Directie van de communicatie van de federale politie (CGC)³⁶.

Op de presentatiepagina van *Polimagery* staat dat de foto's verzameld op de Polimagery-site **betrekking hebben op de geïntegreerde politie**. Ze zijn gegroepeerd onder vier hoofdrubrieken:

³⁴ Punt 2 van bijlage D, MFO-2, genoemd in de laatste alinea van punt 6.1.1 van dit verslag.

³⁵ OOSTERLINCK F., TEIRLINCK J., Protest en collectief geweld. Een verkennend onderzoek naar de limieten van het genegotieerd beheer van de openbare ruimte (GBOR), DRP-ANPA, 2021, p. 31 (niet gepubliceerd).

³⁶ https://bpolb.sharepoint.com/sites/PolNews_Strategie_NL/SitePages/Photos,-pictos,-clipart-et-affiches---un-portfolio-riche-et-vari%C3%A9,-%C3%A0-votre-disposition-!.aspx.

'Federale Politie', 'Lokale Politie', 'Strategie en Beleid' en 'Geïntegreerde werking'. Elk van deze rubrieken is verder onderverdeeld in verschillende subcategorieën.

Als je de fotobibliotheek van de categorie *Genegotieerd beheer van de publieke ruimte* van de federale politie opent, vind je meer dan 80 foto's, voornamelijk van dit type:

Als je de fotobibliotheek opent in de categorie *Genegotieerd beheer van de publieke ruimte* van de lokale politie, vind je slechts 2 foto's van dit type:

Het beeld dat deze foto's oproepen, illustreert wat je te binnen schiet als je denkt aan de verdeling van opdrachten van ordehandhaving binnen de GPI. Voert de federale politie immers geen gespecialiseerde en bovenlokale politieopdrachten uit in een nationale en internationale context en biedt ze geen ondersteuning aan lokale politieoverheden en politiediensten? De wijziging van de MFO-2 in 2017 splitste de politiezones op in twee categorieën, namelijk zones HyCap A en zones HyCap B.

De PLP 10³⁷, verwijzend naar artikel 3, lid 2, van de wet van 7 december 1998, tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst gestructureerd op twee niveaus (WGP), dat bepaalt dat *“de lokale politie verzekert op het lokale niveau de basispolitiezorg, meer bepaald alle opdrachten van bestuurlijke en gerechtelijke politie die nodig zijn voor het beheren van lokale gebeurtenissen en fenomenen die zich voordoen op het grondgebied van de politiezone, evenals het vervullen van sommige politieopdrachten van federale aard”*, neemt de handhaving van de openbare orde op in de functies van de minimale dienstverlening aan de bevolking die de lokale politie moet kunnen leveren.

Wat de lokale ordediensten betreft, is het de bedoeling dat maatregelen die de handhaving van de openbare orde op lokaal niveau beogen te garanderen, in principe worden uitgevoerd door de lokale politie die territoriaal is betrokken. Dit geldt zowel voor grote evenementen als voor andere eenmalige evenementen die politieaanwezigheid vereisen.

De lokale politie moet zodanig zijn georganiseerd, dat zij bij voorzienbare gebeurtenissen³⁸ de handhaving en het eventuele herstel van de openbare orde kan garanderen. Bij een onvoorziene gebeurtenis³⁹ moet de PZ kunnen reageren met het aanwezige personeel en materieel.

HyCap A-zones zetten zich niet langer in voor GBOR-opdrachten als geconstitueerde, getrainde en uitgeruste eenheden. Als gevolg daarvan beschikken ze vaak niet meer over de uitrusting of *de knowhow* om bepaalde ordediensten op zich te nemen die verband houden met al dan niet te voorziene gebeurtenissen op hun grondgebied.

Afgezien van het feit dat de maatregel om de politiezones op te delen in 2 categorieën (HyCap A en HyCap B) heeft geleid tot het ontstaan van 2 niveaus van bekwaamheid om bepaalde evenementen van openbare orde te beheren, blijft het een feit dat zelfs bepaalde politiezones die zijn ingedeeld in de categorie HyCap B, vrijwel uitsluitend worden opgeleid en uitgerust voor gebruik buiten hun grondgebied in het kader van het solidariteitsmechanisme. In feite werd het onderscheid tussen de categorieën zones (A en B) niet gemaakt op basis van een analyse van het werkelijke aantal opdrachten van het type GBOR niveau B waarmee de politiezones werden geconfronteerd, maar uitsluitend op basis van de minimumnorm van voltijdse equivalenten (VTE) waarover de zone beschikt. Minder dan 75 VTE = PZ HyCap A en indien 75 of meer VTE dan zone HyCap B.

---

³⁷ Ministeriële omzendbrief PLP 10 van 9 oktober 2001 inzake de organisatie- en werkingsnormen van de lokale politie met het oog op het waarborgen van een minimale gelijkwaardige dienstverlening aan de bevolking te garanderen, BS van 16 oktober 2001.

³⁸ Evenementen die worden aangekondigd of regelmatig plaatsvinden.

³⁹ Spontane staking, onaangekondigde betoging of mars, enz.

De AIG merkt op dat leden van federale politie-eenheden, zoals het CIK en DAS, jaarlijks betrokken zijn bij veel meer ordediensten dan de meeste leden van politiezones die een HyCap B-opleiding hebben gevolgd. Bovendien zijn zij verplicht een meer geavanceerde en gespecialiseerde opleiding te volgen dan HyCap B. Daardoor verwerven ze *de facto* een hogere *knowledge* in de materie ordehandhaving.

6.2.2. AANBEVELINGEN

De AIG beveelt aan:

- de basisprincipes van risicobeheersing te respecteren door voorrang te geven aan de beter opgeleide en meest ervaren eenheden wanneer er belangrijke en/of risicovolle evenementen plaatsvinden;
- en, op een coherente manier, de aanwijzingscriteria van de MFO-2 aan te passen.

6.3. INZET FEDERALE POLITIE BIJ OPDRACHTEN VAN BESTUURLIJKE POLITIE

6.3.1. BEVINDINGEN

Alleen al de titel van de MFO-2 kan tot verwarring leiden. De Ministeriële richtlijn beweert immers betrekking te hebben op *“het solidariteitsmechanisme tussen de politiezones inzake versterkingen voor opdrachten van bestuurlijke politie”*⁴⁰. Door deze titel **lijkt de MFO-2 de federale politie te ontslaan van elke verantwoordelijkheid of verplichting om te verantwoorden wat ze al dan niet aan personeel levert voor administratieve politieopdrachten.**

Dit gevoel wordt versterkt wanneer we vaststellen dat, hoewel de federale politie is verplicht om haar personeel in te zetten volgens bepaalde criteria⁴¹ (die we in het vorige punt in vraag stelden), het enkel de lokale politie is die een schriftelijke gemotiveerde *onmogelijkheid tot leveren HyCap* moet indienen, die wordt geanalyseerd door de DirCo, DAO en de AIG en ter informatie wordt doorgestuurd naar ATS Binnenlandse Zaken.

Evenementen van openbare orde worden beheerd via een mechanisme waarbij beide politieniveaus zijn betrokken. Het is dan ook ondenkbaar dat de AIG zich zou beperken tot het

⁴⁰ Ministeriële richtlijn MFO-2, *op. cit.* blz. 107803.

⁴¹ *Ibid*, pp. 107806-107807.

controleren van de geldigheid van de redenen die politiezones aangeven voor het niet verstrekken van HyCap. Zowel de federale als de lokale politie hebben een rol te spelen op dit vlak en daarom moet van beide niveaus van de GPI hetzelfde niveau van transparantie worden verwacht. Bij de analyse van de ontvangen IFH zal de AIG dus zowel de motieven die door de politiezones worden aangehaald, als de inzet van federale middelen verifiëren.

In het kader van een werkvergadering tussen DAO en de AIG⁴² stelde de AIG vragen aan DAO over de criteria die worden gebruikt om te beoordelen welke opdracht (federaal of lokaal) prioriteit heeft en welk personeel moet worden ingezet. Deze vraag valt uiteraard buiten het raam van de MFO-2, maar de manier waarop aanwijzingscriteria en inzetprioriteiten worden bepaald, speelt een directe rol in het al dan niet beschikbaar zijn van federale eenheden (het CIK en DAS) voor GBOR-ondersteunende opdrachten voor politiezones. Er werd ons verteld dat er, naast de criteria in de MFO-2, een dienstnota over dit onderwerp bestaat binnen de federale politie.

Deze zou dateren van de oprichting van de CIK's (2005), maar we hebben geen verdere informatie over de inhoud ervan⁴³. Er werd ons wel gezegd dat de hoogste prioriteit werd gegeven aan de opdrachten die worden toegewezen door het Nationaal Crisiscentrum.

Tijdens deze vergadering leerden we dat **de CIK's vaak worden ingezet om het gebrek aan capaciteit van andere federale politie-eenheden op te vangen**. Dit was bijvoorbeeld het geval voor infrastructuurtoezichtopdrachten ter vervanging van de Directie van de beveiliging van de federale politie (DAB)⁴⁴ of voor ondersteuning van de Federale Gerechtelijke Politie inzake de OPS Sky.

Een punt waarop DAO onze aandacht vestigde, was het feit dat sommige CIK's een (groot) capaciteitsprobleem hebben en dat deze **slecht zijn verspreid over het land**. Wallonië heeft meer capaciteit in haar CIK's dan Vlaanderen⁴⁵. Bovendien verhinderen taalproblemen vaak dat Waalse CIK's deelnemen aan evenementen in Vlaanderen en omgekeerd.

---

⁴² Vergadering gehouden op 19 december 2022 op verzoek van DAO.

⁴³ Het feit dat we niet konden achterhalen wat er in de nota stond en dat deze niet bij de hand was, doet vermoeden dat er geen rekening mee is gehouden bij het vaststellen van inzetprioriteiten. Als de nota sindsdien niet is herzien, wordt er geen rekening gehouden met de oprichting van nieuwe diensten zoals DAB.

⁴⁴ Dit ondanks het feit dat artikel 44/16 van de WPA de beveiliging van de nationale, internationale en Europese instellingen noemt als een van de taken van DAB en dat haar presentatiebrochure een totaal van 1.361 beveiligingsagenten en -assistenten vermeldt. Zie SharePoint: [BROCHURE DAB_NL.PDF](#).

⁴⁵ 221 personeelsleden verdeeld over de Waalse CIK's, 146 voor de Vlaamse CIK's en 189 voor het Brusselse CIK overeenkomstig bijlage A van de MFO-2, gepubliceerd BS op 29 maart 2023.

De uitleg van DAO over de inzet van de CIK's voor opdrachten ter ondersteuning van andere federale diensten lijkt niet altijd rekening te houden met wat is bepaald in de **GPI 44ter**⁴⁶.

Punt I.1 (opdrachten) van deze GPI bepaalt immers dat:

"Het Interventiekorps (CIK) is de niet-gespecialiseerde interventiereserve van de federale politie. Het is in de eerste plaats een nationale reserve interventie-eenheid. Opdrachten en prioriteiten van nationaal belang hebben dan ook steeds voorrang op de provinciale inzetafspraken of het lokale gebruik van het CIK.

Het Interventiekorps wordt belast met:

- *het uitvoeren van gecoördineerde proactieve en reactieve opdrachten van ordehandhaving met geconstitueerde eenheden;*
- *het verzekeren van een federale interventiereserve, op werkdagen tussen 20.00 uur en 06.00 uur en permanent tijdens het weekend en op feestdagen.*

Vervolgens heeft het CIK de volgende algemene opdrachten, in prioritaire volgorde:

- *vervanging van de gehypothekeerde capaciteit van de politiezones, zodat deze minder ingezet worden buiten hun eigen arrondissement en meer capaciteit vrij hebben voor hun basispolitietaken;*
- *ondersteunen van de lokale politie en de gedeconcentreerde diensten van de federale politie voor acties van bestuurlijke en gerechtelijke politie ter verwezenlijking van de prioriteiten uit de veiligheidsplannen;*
- *ondersteunen van de lokale politie en de gedeconcentreerde diensten van de federale politie in de strijd tegen tijdelijke fenomenen."*

Uit wat DAO ons heeft meegedeeld, lijkt het erop dat opdrachten ter ondersteuning van andere federale diensten (onder andere FGP en DAB) voorrang krijgen op het vervangen van de gehypothekeerde capaciteit, wat indruist tegen de prioriteiten die zijn vastgelegd in GPI 44ter. We zouden dus kunnen denken dat het gemakkelijker is om een beroep te doen op de HyCap⁴⁷ vanwege het gebrek aan capaciteit bij de federale politie (reëel en veroorzaakt door capaciteit die is toegewezen aan andere federale opdrachten).

⁴⁶ Ministeriële omzendbrief GPI 44ter van 14 januari 2010 - Richtlijnen betreffende het Interventiekorps.

⁴⁷ En nog meer in Vlaanderen, gelet op het personeelstekort in verschillende CIK's: het arrondissement Antwerpen (CIK met 13 personeelsleden), Vlaams-Brabant/Leuven (CIK met 7 personeelsleden) en Vlaams-Brabant/Halle-Vilvoorde (CIK met 14 personeelsleden), volgens bijlage A van de MFO-2 gepubliceerd BS 29 maart 2023.

Wat DAS betreft, is *infanterie* volgens DAO niet langer de primaire taak van DAS, die voornamelijk gespecialiseerde opdrachten uitvoert (*team arrest, team bewijs, enz.*). **De infanterie bestaat namelijk uit FERES⁴⁸, die stand-by staat zodat ze in noodgevallen kan worden ingezet als de situatie daarom vraagt.** Volgens DAO bestaat FERES elke dag uit 4 shifts, die bestaan uit een organiek alfapeloton, een ploeg 'celwagen' en een bemanning sproeiwagen, wat, nog steeds volgens DAO, neerkomt op ongeveer 120 personeelsleden per dag op een totaal effectief van 473⁴⁹.

Naast deze gespecialiseerde opdrachten en de interventiereserve voert DAS regelmatig trainingen uit om zijn kwalificaties en kennis op peil te houden. Volgens DAO is het daarom moeilijk om de inzet van DAS voor *eenvoudige* infanterieoperaties ruim op voorhand te plannen, aangezien een deel van het personeel niet beschikbaar is omdat ze vastzitten in FERES of in opleiding, en andere personeelsleden worden ingezet voor gespecialiseerde opdrachten.

Uit de analyse van de AIG blijkt niettemin in de FERES-presentatiefiche (1) dat FERES uiteraard kan worden ingezet voor onaangekondigde operaties, (2) maar dat het ook kan worden ingezet voor geplande operaties van *crowd control* of van *crowd contain* (GBOR-niveau B) in geval van een bijzondere periode of evenement of wanneer de provinciale CIK's zijn uitgeput⁵⁰. In dit interne document staat dat een deel van DAS, dit wil zeggen FERES, pas kan worden ingezet na de CIK's, ook al geeft de MFO-2 DAO de keuze⁵¹ om DAS, de CIK's van de andere arrondissementen of de HyCap B van de andere arrondissementen in te zetten.

De uitleg die DAO ons heeft gegeven, is coherent, maar geeft geen volledig antwoord op de vraag naar de optimale inzet van het DAS-personeel. Als we namelijk de ongeveer 120 FERES-medewerkers wegnemen van de 473 leden die deel uitmaken van DAS, volgens de MFO-2, zijn er nog steeds meer dan 350 personeelsleden. Zelfs als we rekening houden met afwezigheden door rust, verlof of ziekte, is dat nog steeds een vrij groot aantal personeelsleden dat DAS dagelijks zou kunnen inzetten.

---

⁴⁸ Federale interventiereserve opgezet binnen de Directie van de openbare veiligheid (DAS) van de federale politie.

⁴⁹ Volgens bijlage A van de MFO-2 gepubliceerd BS 29 maart 2023. En 550 operationelen volgens DAS op SharePoint [Directie openbare veiligheid \(sharepoint.com\)](https://sharepoint.com).

⁵⁰ Een van de inzetvoorwaarden zijnde de last van de gehypothekeerde A- en B-capaciteit voor politiezones te verminderen.

⁵¹ Als er nog steeds personeelstekorten zijn na het inzetten van het CIK en vervolgens de HyCap B van het arrondissement.

De AIG is van mening dat er een vorm van vaagheid lijkt te bestaan over de beschikbaarheid van DAS en de daadwerkelijke inzet ervan, aangezien DAO ons niet echt leek te kunnen zeggen wanneer DAS al dan niet kon worden ingezet.

6.3.2. AANBEVELING

De AIG beveelt aan:

- de invoering, voor de federale politie, van een mechanisme om te verantwoorden of personeel al dan niet wordt ingezet voor opdrachten van bestuurlijke politie.

6.4. EVENEMENTEN MONITOREN, AANSTUREN EN PLANNEN

6.4.1. BEVINDINGEN

De AIG heeft zich ook geïnteresseerd voor het monitoren, aansturen en plannen van evenementen op nationaal niveau.

De Directie van de operaties inzake bestuurlijke politie (DAO) is het eerste aanspreekpunt voor alle evenementen die een impact hebben op de openbare orde en veiligheid op het Belgische grondgebied. In die hoedanigheid is ze **verantwoordelijk voor het beheer van de inzet van personeel en middelen** in antwoord op de verzoeken om ondersteuning van de geïntegreerde politiediensten⁵². Zij draagt bij tot het goede verloop van grootschalige en/of internationale evenementen en tot het beheer van elk incident dat de openbare orde en veiligheid kan verstoren. De dienst *Versterking (Renfort)* is meer specifiek verantwoordelijk voor het inzetten van ondersteuning en HyCap. In het licht hiervan lijkt DAO de dienst binnen de geïntegreerde politie te zijn die het best is geplaatst om een globaal en nationaal zicht te hebben op geplande evenementen.

De AIG heeft DAO daarom gevraagd na te gaan of er een **planning vooraf is voor terugkerende evenementen die veel politiecapaciteit vergen**, om te kunnen anticiperen op de inzet van personeel (CIK, DAS en HyCap) en op de drukke periodes. Het blijkt dat het voor DAO heel vaak moeilijk is om een anticiperende planning van evenementen op te stellen, omdat politiezones soms traag zijn met het invoeren van hun evenementen in BePad en wachten tot ze alle informatie over het evenement hebben.

---

⁵² Presentatie van DAO op de SharePoint DGA: [DAO \(sharepoint.com\)](#).

Aangezien grootschalige evenementen op hetzelfde moment kunnen plaatsvinden, maar niet in hetzelfde arrondissement, is het noodzakelijk om vooruit te plannen voor terugkerende evenementen. In deze context is de rol van DAO essentieel en moet haar actie worden ondersteund door een performant IT-systeem. Op dit moment voldoet alleen de BePad-toepassing aan deze behoefte.

6.4.2. AANBEVELINGEN

De AIG beveelt aan:

- bij gebrek aan een accuratere IT-oplossing die nog moet worden ontwikkeld, ten volle gebruik maken van de BePad-toepassing voor het monitoren, aansturen en beheren van GBOR-evenementen door alle betrokken belanghebbenden.

7. BESLUIT

Zoals vermeld in de inleiding, kenmerkt dit verslag een evolutie in de aanpak van de AIG inzake het toezicht op het solidariteitsmechanisme in termen van versterkingen voor opdrachten van bestuurlijke politie en, meer in het algemeen, in haar aanpak van de werking van de GPI inzake GBOR.

De MFO-2 beschouwen als een geïsoleerde Ministeriële richtlijn maakt het niet mogelijk om de eventuele onmogelijkheden van het leveren van HyCap (IFH), opgesteld door de lokale politiezones, in een bredere context te plaatsen rekening houdend met de andere dwingende opdrachten van politiezones, evenals het al dan niet inzetten (en de redenen indien geen inzet) van de federale politie.

Het begrip organisatiebeheersing en de systemische en methodologische benadering van risico's worden steeds belangrijker binnen de GPI. Noemt de CP3⁵³ niet ook het belang om, op basis van een filosofie van verbetering, de positieve evolutie van de politie te verankeren en de dienst voortdurend te verbeteren? Dat is precies het doel van dit rapport, de zwakke punten van het mechanisme identificeren en pistes ter verbetering voorstellen.

De AIG wil echter de algemene goodwill van de leden van de GPI benadrukken, zoals blijkt uit de verschillende contacten die het afgelopen jaar zijn gelegd. Een goed voorbeeld hiervan is DRL, waardoor politiezones in bepaalde omstandigheden uniformen voor ordehandhaving kunnen kopen of huren, ook al was dit oorspronkelijk niet gepland. Deze goede praktijken en kleinschalige oplossingsgerichtheid (op individueel of dienstniveau) moeten natuurlijk worden aangemoedigd, maar ze vervangen niet de noodzaak om processen en procedures in te voeren om risico's te identificeren, bijbehorende controlemaatregelen in te voeren en het systeem te beheren, door de genomen maatregelen te monitoren en zo nodig aan te passen.

De implementatie van een aanpak gebaseerd op organisatiebeheersing en risicobeheer voor GBOR in het algemeen en de MFO-2 in het bijzonder is van essentieel belang om **redelijke zekerheid te verkrijgen dat de GPI haar doelstellingen zal bereiken**.⁵⁴ Deze doelstellingen kunnen alleen redelijkerwijs worden bereikt, door het meest geschikte personeel in te zetten voor de GBOR-opdrachten. Als gevolg van NWoP en de toenemende polarisatie tussen burgers en overheden wordt de ordehandhaving steeds complexer. De politie heeft daarom de plicht om te reageren met de juiste middelen.

⁵³ Rondzendbrief CP3, *op. cit.* blz. 24750.

⁵⁴ *Ibid*, p. 24751.

8. SAMENVATTING VAN DE AANBEVELINGEN

8.1. WERKGROEP MFO-2

Om de werking van de permanente werkgroep MFO-2 te verbeteren, beveelt de AIG aan:

- dat er een RIO met de werkingsmodaliteiten van de WG wordt opgesteld;
- dat notulen worden bijgehouden van de WG-vergaderingen;
- en dat wordt nagedacht over de frequentie van de bijeenkomsten van de werkgroep, zodat deze frequentie *ten minste* is afgestemd op de rapportageactiviteit van het solidariteitsmechanisme.

Op deze manier wordt het monitoringdispositief van het mechanisme duidelijk gestructureerd. De transparantie en de rapportering aan de overheid en aan alle belanghebbenden zullen worden verbeterd.

8.2. PROCEDURE VOOR HET MELDEN EN HET AFHANDELEN IFH

De AIG beveelt aan:

- Dat de procedure voor het opstellen, controleren en monitoren van de IFH wordt ondersteund door een te ontwikkelen digitaal platform, dat elk van de bij het mechanisme betrokken partijen in staat stelt zijn taken op het gebied van uitvoering, coördinatie, sturing, monitoring en controle uit te voeren;
- De definitie, de beschrijving en de implementatie van een proces voor het monitoren van het solidariteitsmechanisme binnen DAO.

8.3. OPLEIDING, TRAINING EN UITRUSTING

De AIG beveelt aan:

- een wijziging van punt 1.3 van bijlage D van de MFO-2 om de coherentie tussen de opleidings- en trainingseisen te behouden en de toekenning van het GBOR-brevet niveau B afhankelijk te maken van de succesvolle voltooiing van de GBOR niveau B-opleidingscursus;

- wederom de reguliere organisatie van opleidingen *Gold Commander* en *Eskadronscommandant*;
- de federale politie toestemming te geven om een strategische voorraad aan te leggen voor lokale politiekorpsen, die wordt voorgefinancierd uit de CCGPI-dotaties in afdeling 17 van de begroting en die door elke zone moet worden terugbetaald wanneer de HyCap B-uitrusting daadwerkelijk aan hun personeel wordt geleverd. Deze groepsaankopen en het aanleggen van een rollende voorraad moeten het mogelijk maken om enorme vertragingen bij de levering te voorkomen en vervolgens de levering van HyCap-versterkingen in overeenstemming met de MFO-2-richtlijn te garanderen.

8.4. AANWIJZINGSCRITEIA IN HET SOLIDARITEITSMEECHANISME

De AIG beveelt aan:

- de basisprincipes van risicobeheersing te respecteren door voorrang te geven aan de beter opgeleide en meest ervaren eenheden wanneer er belangrijke en/of risicovolle evenementen plaatsvinden;
- en, op een coherente manier, de aanwijzingscriteria van de MFO-2 aan te passen.

8.5. FEDERALE POLITIE BETROKKEN BIJ BESTUURLIJKE POLITIETAKEN

De AIG beveelt aan:

- de invoering, voor de federale politie, van een mechanisme om te verantwoorden of personeel al dan niet wordt ingezet voor opdrachten van bestuurlijke politie.

8.6. EVENEMENTEN MONITOREN, STUREN EN PLANNEN

De AIG beveelt aan:

- bij gebrek aan een accuratere IT-oplossing die nog moet worden ontwikkeld, ten volle gebruik maken van de BePad-toepassing voor het monitoren, aansturen en beheren van GBOR-evenementen door alle betrokken belanghebbenden.